

Zapomniany szkolny bohater miłosławski

Telesfor Grandke.

Niema chyba Polaka, któremu nie odbiła się o uszy sprawa bohaterskich dzieci wrzesińskich. Przypominamy ją krótko. Po wojnie francusko-niemieckiej (1870—71) rozgorzał w Prusiech t. zw. Kulturkampf, który szczególnie dał się we znaki Polakom, zamieszkującym były i do-

Wprowadzone nowe obostrzone przepisy wywołały protest Polaków. Główną stała się sprawa wrzesińska. Nauczyciele gwałtem nakłaniali dzieci do odmawiania pacierza i nauki religii w języku niemieckim. Najśrodsze jednak kary nie odnosiły skutku. Za prześladowaniami dziećmi ujęli się rodzice, za co wytoczono im proces i skazano na kary więzienne.

Dalsze Prześladowanie polskich dzieci w szkole pruskiej wywołał strajk szkolny, który trwał od 1904—1907 roku i szerzył się na Poznańskie, Pomorze i nawet na Górny Śląsk. Szczególnie na uwagę zasługuje prześladowanie dzieci polskich w Miłosławiu, powiecie wrzesińskim, województwo poznańskie, trwające od 1901 do 1905 roku. Rektorem w Miłosławiu był Polak (!) p. Krukowski, który spowodowany przez wyższe władze pruskie nielitościwymi karami zmuszał dzieci polskie do odmawiania pacierza w języku niemieckim. Dzieci stawiały opór, odmawiając odpowiedzi w nauce religii w niemieckim języku. Za to posypały się liczne kary cielesne. Mimo, że bito dzieci do krwi, opór nie malał. Zaczęto więc obok bicia stosować kary aresztu i kary pieniężne. Wskutek tych kar wiele dzieci poddało się za-

Telesfor Grandke.

tychczasowy zabór pruski. W odniesieniu do Polaków rzucono hasło „ausrotten“ (wytępić). W pierwszym okresie walki nauczyciele i księża polscy zostali pozbawieni wpływów na szkołę. Nawet nauka religii i pacierza odbywać się miała w języku niemieckim. Ks. Kardynał Ledóchowski, który podniósł protest przeciwko temu, powędrował za to na 2 lata do więzienia. Było to za czasów Bismarcka. Rządy następcy jego, Caprivi'ego były względem Polaków nieco łagodniejsze, ale nie na długo.

Kościół w Miłosławiu

przed którym modliły się dzieci miłosławskie o wytrwałość w obronie polskiego pacierza.